

"Proletarec"
je delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list

STEV.—NO. 1145

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 22. AVGUSTA (AUGUST 22,) 1929

Published Weekly at
3638 W. 26th St.

LETO—VOL. XXIV.

NAD 40 TISOČ POLITIČNIH JETNIKOV

PO VOJNI "ZA DEMOKRACIJO" JE
DOBIL SVET DIKTATURE, KI
NE TRPE NIKAKE OPONICIJE

Tri leta ječe za pamflet, ki je bil izdan v inozemstvu

Poročilo I. C. P. P., ki je delo parlet-
nih študij, podaja presenetljivo sli-
ko terorja v deželah diktatur in
napoldiktatur

Še nikoli v zgodovini ni bilo
v ječah-in v izgnanstvu toliko
političnih jetnikov kakor sedaj,
pravi buljetin, ki ga izdaja
Mednarodni odbor za politične
jetnike (International Committee for Political Prisoners).
Buletin je pribredil odborov
predsednik Roger N. Baldwin
od American Civil Liberties
Union.

Zatiranje opozicije.
Nemogoče je dognati točno
število političnih jetnikov, pravi
poročilo, toda ugotovljeno
je, da jih je ved kot edaj poprej
v zgodovini. Tistih, ki so
v zaporih ali v jetniških tabo-
rih radi svojega opozicional-
nega delovanja, je nad 40.000.
Število političnih jetnikov se je
v povojni dobi naglovo veča-
lo vsled naraščajočih diktatur
v Evropi, Južni Ameriki in Aziji,
ki ne tolerirajo nikake opo-
zicije. Veliko število politič-
nih jetnikov je tudi v koloni-
jah, njihov prestopek pa je de-
lovanje za neodvisnost.

Prestopek in kazni.

Največ teh jetnikov je iz vrst
delavcev in kmetov, a tudi več
tisoč intelektualcev je med njimi.
Največji odstotek tvorijo
propagatorji za narodno ali koloni-
jalno neodvisnost in propa-
gatorji za revolucionarne refor-
me. Med jetniki, ki so iz vrst
intelektualcev, je v Evropi naj-
več komunistov, v Rusiji pa so
na prvem mestu socialisti, anarhisti in pa opozicionalci iz
buržavni vrst. Kakor v koloni-
jah, tvorijo tudi v Evropi
velik odstotek političnih jet-
nikov propagatorji za nacio-
nalno svobodo.

Dežele nasilja.

Nasilnih metod proti opo-
zicijam se poslužujejo predvsem
dežele z diktaturami. Poročilo
pravi, da prednjačijo v Evro-
pi Italija, Rusija, Ogrska, Po-
ljsko, Jugoslavija, Španija, Litvinsko in Albanija. V Azi-
ji se postopa proti opozicijam
diktatorsko v Turčiji, na Indo-
Kitajskem, v Koreji, na Japo-
nskem in Kitajskem. Demokra-
cije v Azijskih spletih. V Afriki
vlada diktatura v Egiptu, v
vseh francoskih kolonijah in v
Belgijskem Kongu. V Južni
Ameriki vladajo režimi terorja
v "republikah" Venezuela, Ku-
ba, Haiti, Čile, Peru in Bolivija.
V Avstralaziji je opozicija pre-
povedana v Danski vzhodni Indiji.

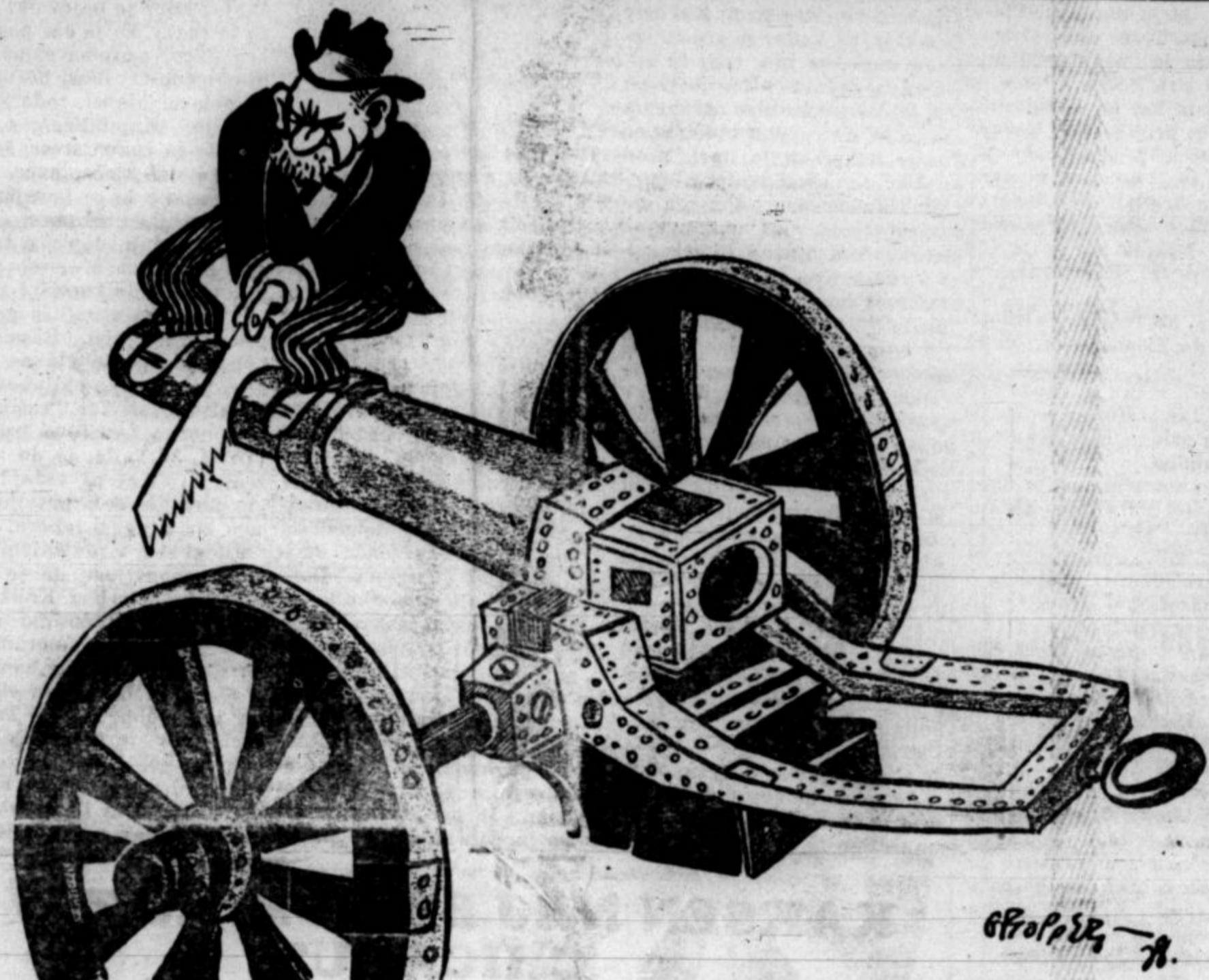
Industrialni jetniki.

V prej označenem številu poli-
tičnih jetnikov niso vključeni
delavci in organizatorji, ki
so v zaporih vsed svojega de-
lovanja v industrialnih bojih,
predvsem v stavkah, niti ne
uključujejetnikov, ki so v za-
poru vsed upiranja prisilni vo-
jaši službi. Največ teh je iz
vrst verskih sekt, katerim vera
strogo zabranjuje rabo orožja
in vežbanje za umore.

Ali ste se že
odzvali?

na apel socialistične stranke
za prispevanje v agita-
cijski fond? Do konca
tega meseca je naš cilj
zbrati \$50.000. Pošljite
prispevke v ta fond skozi
J. S. Z.

"OMEJITEV" OBOROŽEVANJA

Gospodar

Oboroževanje je svojstvo kapitalistične gospodarske uredbe. Vsled tega državniki kapitalističnih vlad ne govore o odpravi militarizma, nego o "omejivitvi" oboroževanja. Vzlic mnogim paktom in mirovnim oblubljam so dozdaj o "omejevanju" le govorili. Desetletje po vojni je pod orožjem več mož kakor jih je bilo pred svetovnim klanjem, in armade so tehnično veliko bolj pripravljene na ubijanje in rušenje na debelo kot edaj poprej v zgodovini.

KOMISARJI MESTA NEW ORLEANS PROTI STAVKUJOČIM DELAVCEM CESTNE ŽELEZNICE

Politična oblast, v službi privatnih interesov, ima neš-
tetno prilok ovirati stavke k uspešnemu zaključku

"Prijatelji" v volilni kampanji niso prijatelji v sili

Izmed stavk, kar jih je bilo v južnih državah, je posebno značilna stavka delavcev cestne železnice v New Orleansu, ki traja od 3. julija. V izgredih, ki jih je provocirala kompanija dne 4.—5. julija, je bilo več stavkarjev ubitih in mnogo ranjenih.

Dasi je New Orleans v glavnem open-shop town, je nekaj unij vendorjev močnih in v politiki so one edine organizirane skupine, ki se jih lahko v volilnih kampanjah uspešno uporablja za te ali one kandidata. Bile so vedno na strani demokratske stranke, ki ima uprave mesta. Tistim, ki so v uradih, so bile do kraja udnjane. V hvaležnost so mestni možje, ki so pred volitvami najboljši prijatelji delavstva, po- kazali uniji delavcev cestne železnice prijazno lice. Kompaniji so po pričetku stavke celo naročili, naj preneha s provokacijami in naj drži svoje karte s skebi v stajah. Kompanija se ni ustrashila teh delavstvu prijaznih besed, nego se je pripravljala naprej, da stredujno silo stavkarjev.

Unija se je dobro zavedala, da ako hoče ohraniti simpatije ljudstva, mora prvi dokazati, da so njene zahteve upravljene, kar ji je bilo lahko, in drugič, da storí v tem izjemnem stanju kolikor more za komfort ljudi, ki mora na delu in z dela ter po drugih opravkih na razdalje, katere so prevelike za peško. Tako je pomagala pri uvajanju takozvanih jitneys, ki prevzajajo za mal denar. Ljudem je to prav, ne pa mestnim komisarjem. Dokler so mogli in smeli, so hlinili svoje prijateljstvo organiziranim delavcem, končno pa so bili prisiljeni pokazati, da so služabniki organiziranega kapitala in so to dokazali zelo odločno. Policijski so dali stroga navodila, kam smejo pustiti jitneye in kako jih je treba ovirati, da se jih s šikaniranjem onemogoči. To je razjario ne samo stavkarje nego tudi tisoči drugih ljudi, ki so šli množiči 13. avgusta v mestno hišo ter demonstrirali proti temu očitnemu hlapčevanju kompaniji. V tem razjarijenju si je pričovala tudi nekaj mestnih mož, (Nadaljevanje na 5. strani).

Kapitalisti nikoli
ne pljujejo v svo-
jo skledo

Mednarodna trgovska komora
razume in tudi brani svoje
interese.

Dogaja se, da se kaka delavščina izreče proti javnemu lastništvu, in prav pogostjo se dogaja, da se ameriške unije izrekajo v politiki proti delavščini.

Na zborovanjih kapitalističnih krogov se tako pljuvanje v lastno skledo nikdar ne dogaja. Milijonarski baroni nikdar ne indorsirajo socialističnih kandidatov; ne prispevajo v socialistični agitacijski fond in nikoli se ne izrečejo za program javnega lastništva utiličnih naprav, prirodnih virov ter produktivnih ter distributivnih sredstev.

Kongres mednarodne trgovske komore, ki se je vrnil v Amsterdam, je soglasno sprejel resolucijo posebne komisije, v kateri je med drugimi trditev, da je za zdrav gospodarski razvoj privatno lastništvo mnogo boljše nego javno (ljudsko). Kongres se je izrekel proti državnemu lastništvu in kontroli na podlagi priporočil komisije trgovske komore, ki je študirala dve leti, kateri sistem lastništva je boljši ter dogonal, da privaten v vseh ozirih. Drugačnega ugotovila ne bi mogla napraviti. Ona mora pač varovati privatne interese, kar je med kapitalisti razumljivo, toda da se dobre delavščine organizacije, ki kapitalističnim v takih "dognanjih" pomagajo, to je pa težje razumljivo.

AMERIŠKI KOMUNISTI
IZKLJUČUJEJO DRUG
DRUGEGA "NA DEBELO"

Ben Gitlow, bivši komunistični kandidat za podpredsednika Zed. držav. "tudi" izključen. Devet vodilnih komunistov izobčenih.

To, kar se že devet let dogaja v ameriški komunistični stranki, ni več komedija, ampak otročarja prvega reda, to pa zato, ker jo uganjajo odrasli otroci. Svoječasno so izključili iz svoje oksekutive Salutskija, potem Loreja, Foster in Ruthenberg pa sta se hodila tožariti v Moskvo na stroške kominterne. Vsako leto so imeli konvencijo, in vsaka je likvidirala frakcijske spore in vsi komunistični listi so vzklikali: Živelo komunistično edinstvo! A frakcije niso prenehale, Moskva je karala in pošiljala posredovalce, gresnike in čiste je klical predse ter jim pošiljala novce za pot, a (Nadaljevanje na 4. strani).

ALI STE ŽE POSLA-
LI MAROCMINO?

Obnovite jo, ako hoče-
te list redno prejemati

EKSEKUTIVA A. F.
OF L. SE PRIPRAV-
LJA S PREDLO-
GO PROTI IN-
DŽUNKŠNOM

Zakon sam na sebi jih ne
odpravi

Kaj je vzrok, da ima lahko en
sam sodnik v slučaju stavke
delavcev več mož kakor
pa vsa unija in vse tako-
zvano javno mnenje?

Predstavniki Ameriške delavške federacije so lansko leto na konvencijah republikanske in demokratske stranke moledovali za točko v njunih programih, ki bi obljubila, da bosta delovali za odpravo drastičnih indžunkšnov proti delavcem v stavkah. Hoover je potem res dejal, da sodne prepovedi, ki jih tako radi izdajajo nekateri sodniki, niso vselej pravilne, Smith pa je v imenu demokratov obljubil, da se bo v to vprašanje v slučaju izvolitve na vso moč poglobil. Tako sta oba obljubila na način, kot je običajen med kapitalističnimi politiki. Če bi bili demokratje res za odpravo indžunkšnov v stavkah, saj jih je celo krdele v poslanskih zbornicih in senatu, ampak če sledimo njihovemu delu, vidimo, da návodno glasujejo takoj kakor je boljše za trustee in slabše za delavce.

Eksekutiva A. F. of L. je dne 16. avgusta odobrila predlog, ki je bila v delu že dalj časa, s katero se omejuje sodnikom mož izdajati drastične indžunkšne v stavkah. Eden senator je bo prevzel za svojo in jo predložil, potem bo oddan na posebenemu odseku in s časoma se mogoče res dogodi, da bodo sprejeti kakje določbe za omejitev mož sodnikom, kakor so bile npr. sprejetje z zakoni proti trustom in so naivni progresivci mislili, da bo trusov z njimi konec.

Sodnik, ki hlapčuje kapitalističnim interesom, bo vedno dobil legalni izhod za sodno provociranje delavcev v stavkah, neglede na predloge, ali določbe, ki bi mu omejevale pravico. Kar delavstvo potrebuje, je sodnike, ki bodo služili ljudstvu. Klerikalci ne bi vodili svobodomiselne organizacije svobodomiselnemu, ako bi jim bila izrečena v uprav, in kapitalistični lakaji, ki imajo službo sodnikov, županov, serfov itd., se poživljujo na zakone in na civilne svobodisci delavcev. Če hoče eksekutiva A. F. of L. res omejiti mož sodnih prepovedi, naj gre v delavško politično akcijo in pomaga izvoliti urade ljudi, ki ne bodo služili mamonu nego delavstvu.

Konvencija Zapadne Slo-
venske Zveze

Osmo konvencija Zapadne Slovenske Zveze, katere sedež je v Denverju, je bila otvorena v pondeljek 19. avgusta v Leadville, Colo.

Glasovi iz našega Gibanja

Joseph Snoy poroča o svojih nadaljnih uspehih v agitaciji za Proletarca

Bridgeport, O. — V torek 8. avgusta, ko mi je dopuščal čas, sem se napotil na Power Point in East Palestine, O., da posigiram za "Proletarca". Prišedši v prvoimenovano naselbino sem se ustavil pri naprednemu rojaku Matt Tušku, katerim sva se nekoliko pomenila, potem me je peljal k somišljeniku Jacob Bergantu, ki je farmar. Imela sva si mnogo povediti. Večer je nama prešel Rojaki, ki prihajate od Gornjega Logata, priskočite na početje svoji ustanovi v vašem rojstnem kraju! J. Istenič bo vse pošteno izročil na pravem mestu. Njegov naslov je 436 E. Martin St., East Palestine, Ohio.

Nazaj grede mi je delal družbo do Steubenvilla sodrug Viktor Omejc, kar mi je bilo zelo všeč. On je zapisnikar kluba v Pinny Forku. — Hvala vsem za usluge, sodelovanje in gostoljubnost.

Slovenci v tem okrožju se lepo razumejo med seboj, kar jim je v čast in v prid naselbine. Dasi jih je malo, se pravljajo na graditev doma. Korajž velja, pravijo.

Naslednji dan sem šel proti East Palestine. Peljal me je Kokal s Chas. Bogatajovo lizko. Pred odhodom sem se sešel s s prijateljem Fr. Dolinarjem, nekdanjim Moonrunčanom, ki je naročil Proletarca za celo leto.

Prišedši v East Palestine sem se ustavil pri rojaku Jacob Isteniču, kateri mi je v pogovoru razdelil, da so tu zelo slabe delavske razmere, kar je seveda res. Jaz vzliti temu nisem obupal in prav nič nisem misil na povratak, nego sem rekel, "pogum velja, Jakob, le pojdiva obiskat naše ljudi." Uspeh je bil povlogen kot ga nisem pričakoval, še manj pa Istenič. To je že stara slovenska naselbina. Pred leti je bila zelo cetoča, a sedaj je mesto nekam izumrlo—vse je nekako mirno in speče. Vidiš še dve veliki tovarni za obroče iz gumija in druge izdelke iz kavčuka, ki pa več let počivati. Mašinerijo so izvzili ven. Premogovnik je tudi zaprt. V znamenju življenga sta še dve delavnici porcelanskih izdelkov, toda kaj je to v primeri z velikostjo mesta! Mnogo rojakov se je že izselilo. Malokateri ima zaslužek doma. Večinoma hodijo na delo daleč ven, nekaj pa jih je tudi na farmah. Vsi so naprednega mišljenja in složni med seboj. Revolucionarjev, ki bi čakali preobratna za vogalom, tam ni.

Spremljevalec Istenič se je pred mesec dni povrnih z obiska iz stare domovine in mi je povedal mnogo zanimivega. Rodom je iz Gornjega Logata. Pokazal mi je listine in sliko Sokolskega doma v Gornjem Logatu. Ker razmere tam niso nič kaj sijajne in so ljudje,

Tole mi ne gre v glavo?

Vedno čujem, da je socializem v Ameriki obsovražen, da im "socialistična stranka" ne bo nikdar privlačno, in da se moramo v politiki "prilagoditi Ameriki". Mar naj to znači, da naj se tudi mi prilagodimo oljnati republikanski stranki ter stranki "demokratskih" hipokritov? Socializem v Ameriki ni popularen zato, ker je ljudstvo pod vplivom kapitalističnega časopisa in vzgoje. Leta kako je mogoče, da tega še ni izprevidelo, to meni ne gre v glavo.

Meseca januarja je bil ta dom prepisan na ime predsednika John Lewisa, ker ima tudi nacionalna unija svoj delež v poslopu, toda ostali upniki, v prvi vrsti rudarji sami in ena glavnih bank v Bellairu, so dobili od sodnika razsodbo, da se poslopje proda. Posojila na poslopje znašajo \$190,000, dolga skupno z obrestmi pa je \$252,587.

Ta dolg je glasom tožbenih listin obligacije ohijskemu distriktru št. 6, kateri je dal posojila subdistriktu št. 5. Kakor v vsaki tožbi, kadar se gre za večje vstre, je bila tudi to zatomana zadeva. Ena je jasno in lahko razumljivo vsakemu in to je, da rudarji nimajo več unije kakor so jo imeli pred stavko, in ne več svojega tempelja. Za propast obojega je kriva v prvi vrsti dolgotrajna stavka, v drugi pa je cela vrsta vzrokov. Slaba taktika, notranji boji, razkoli, neorganizirani premogovniški krajci itd. so pripomogli, da je nekaj močna U. M. W. ponos ameriškega unionizma, danes v razsulu, ako izvzamemo še Illinois in pa antracitne revirje.

V času stavke je jemala unija na tempelj posojila, ki jih je porabila za podporo članom in druge potrebe v stavki. Ako bi bila stavka dobljena, bi bilo vprašanje rešeno. Tako pa se je nagibala mesece v pozar. Agitacija za novo unijo je bila zelo kričeča, in med drugim je vpila, da se bo polstila tudi unijskega templja v Bellairu. To je menda subdistriktna odbornike ostršila, da so poslopje še bolj zakopali v dolbove, namesto da bi ga zavarovali za bodočnost. Komunisti so se v nekaterih kra-

jih Evrope v splošnem kaosu po vojni siloma polastili tu in tam, kjer so imeli moč, socialističnih domov, tiskaren in listov, npr. v Parizu. V Detroitu so z večino "glasov" vzeljani Radnički dom, ki so ga zgradili jugoslovanski socialisti. V Bellairu ne bi šlo tako gladko, kajti povojnega kaosa, ki je take okupacije omogočil, ni več.

Pristaši in propagatorji N. M. U. so mnogo krivi, da je padla med rudarji vera v unijo in delavsko slogo, nemalo so krivi, da je prešlo v druge roke poslopje, ki je bilo ponos rudarjev, in krivi so, da se danes gospodarji rogoj obojim in jaščo delave.

Dali nam boste tempelj, če ne z lepa, pa z grdo; se grozili besedniki N. M. U. Bič sem obeni priliki, ko so zelo naglašali omenjeno grožnjo, v Bellairju, da vidim, kako bodo odborniki U. M. W. bežali iz Doma, toda ni bilo nič hudega. Par

dni pozneje sem izvedel, da je nova unija najela za svoj urad prostor v poslopu tik U. M. W. templja in da sta bila izvoljeni Bob Matušek in Fr. Sepiči prvi za predsednika in drugi za podpredsednika N. M. U. v subdistriktu št. 5. Plačo uradnikov nove unije so določili toliko kolikor je plača unijiskih rudarjev v majnah. Dokler so imeli še dohodke s kolktami za majnarski relief, je šlo, a ko so viri podpore usahnili, so morali opustiti tudi urad. Ne vem, če imajo sedaj kje kakšo sobo za urad ali ne, vem le, da razglasenega, impozantnega urada nimajo. Bržkone si pomagajo s skritim glavnim stanom. Je pač težko igrati v nem kot drugem taboru.

Dejal sem v prejšnjem dopsu in ponavljam, da je unija rudarjem potrebna. Koliko smo v nju izgubili, čutimo sedaj.

Ako jo hočemo, moramo, iti na delo in ustvariti zanjo atmosfero, ki bo prosta elementov iz prošlih bojev. Taktika lewisovcev in komunistov je bila fiasco. Obe sta za med staro ropotijo. Kar rudarji potrebujejo, ni Lewisov patriotizem in njegov boljševiški

bavbav, in ne teže kakršne objavlja Fosterjeva T. U. E. L., pač pa UNIJO RUDARJEV ZA RUDARJE, da rabim ta rek.

Večkrat čujem, kako rudarji modrujejo, da ni bilo prav, ker je v teh krajih socialistična stranka bila toliko uničena, da je prenehala biti moralna moč v uniji. Od tedaj je šlo tudi v U. M. W. navzdol, revolucija pa se je seveda par let bližala, potem pa je nekam odšla in je ni več za bližnjim gričem. Ako se bi tukajšnje delavstvo najprvo oklenilo socialistične stranke in listov ter

šlo v unijo, kateri bi dalo socialistično misel in dušo, pa bi postali zopet moč, vzliz napolskahirani premogovniški industriji. Sedaj je tod tema tudi podnevna. Delavci, ki so navdušeno požirali radikalne govore, npr. naši hrvatski bratje trpini, so danes pohlevni in skrivajo "Radnika", da ga ne vidi boss. Dokler so se borili proti U. M. W., je bilo vse O. K., ampak unija je uničena in kompaniji ni več za "razkrivanjanje Lewisovih agentov in gangstarjev". Po vsaki vojni, posebno po porazu, sledi reakcija v eni ali drugi obliki. Tu imajo sedaj prvo besedo kompanije. Zmagale so in narekujejo pogoje. Plača bo toliko — in je natančno toliko kakor one določijo. V uniji ne smeš biti — in reklo bodo — tega in tega ne smeš čitati, tako in tako ne smeš glasovati, rudarji pa bodo mrmarili in se sklonili, kači rebra je jesti, to rai treba je delati.

Rudar je danes preziran, zlomljen je njegov ponos, njegova organizacija je razvaljena. Povsod je tuječ na sovražni zemlji. Vse drugače je z milijonarji. Tukaj kraljujejo, če gredo na obisk v Rusijo, so sprejeti kakor se sprejema le milijonarje. Socialiste pa se preganja:

Konferenca za progresivno delavsko akcijo, katere cilj je ucepeti ameriškim unijam novo življenje s socialističnimi idealji, ima v svojih vrstah tudi premogarje. Prvo, kar unije rabijo, je članstvo, ki se bo zanimalo za svoje organizacije

vsa polovica toloka, kolikor se zanje zanimajo kapitalisti, in drugo, treba je v urade unij odbornike, ki ne bodo demokratje ali republikanci, nego socialisti po delovanju in duhu. To je naš smoter, ki ga ne dosežemo z brezbržnostjo.

Vsakdo, ki razume, kam smo prišli po krividi indiferentnosti delavskih množic, mora delati, da pride revolucija v mišljenju vsakega, ki misli tako, kakor je boljše za gospodarje. Naučiti ga moramo misliti tako, da bo koristilo njemu in drugim delavcem. Med našim delavstvom širimo naše liste, med Amerikanci priporočimo angleške socialistične liste, med njimi "New Leader". Vsakdo, ki se zaveda, da je delavec in hoče iz nižin, naj bi agitator in učitelj v naši armadi.

Premogar.

V NEDELJO 25. AVUGUSTA

VSI NA SYGAN.

Cuddy, Pa. — Konference JSZ 28. julija v Herminiju se je od syganskega kluba udeležil Lovrenc Kavčič, dasi ni bil uradno imenovan za delegata. Ker pa je zaveden sodrug, se je potrudil, da klub ni bil brez zastopstva, in iz zapisnika vidimo, da je bila njegova prisotnost potrebna. Gre mu vse priznanje, kajti taksi sodrugi skrbe, da naša stvar napreduje in da posamezne organizacije ne zamore.

Na seji kluba nam je sodrug Kavčič pojasnil sklep in razpravo na konferenci ter nas vzpodbujoč, da naj izvedemo njen zaključek glede dobave prostora za prihodnjo konferenco in piknik. To je klub storil s tem, da se je obrnil na društvo št. 6 SNPJ., ki ima dvorano v rt v razpolago v nedeljo 25. avgusta brez delebitka.

Zadnjo nedeljo v avgstu pridevi vsi na Sygan.

A. Shaffer, blagajnik kluba št. 13 JSZ.

VICTOR L BERGER IN NJEVO DELO V SOCIALISTIČNEM GIBANJU.

Predavanje in razprava na prihodnji seji kluba št. 1.

Chicago, III. — Victor L. Berger je bil mož, ki zasluži, da ga spominjajo. Razne delavske organizacije imajo spominske priredbe, na katerih nagašajo vrline človeka, ki je delal od mladosti do konca življenja za program socializma, za ideale, in se boril za svoja načela neglede na nevarnosti ali neprilike. Kratko predavanje o pokojnem Bergerju poda na prihodnji seji kluba št. 1, ki se vrši v petek 23. avgusta, s. Fr. Zaitz. Ob tej priliki boste čuli tudi o drugih pionirjih socialističnega gibanja v Zedinjenih državah, kakor tudi o onih sodrughih, ki prihajajo sedaj na vodilna mesta.

Pred predavanjem bodo podana zelo važna poročila tajnika ter odsekov. Pridite točno ob 8., da se ne bo zakasnela. Privedite somišljenike in jim priporočite, da pristopijo v klub. — P. O.

FR. ZAITZ BO GOVORIL V WARRENU.

Warren, O. — Na slavnosti 25-letnice SNPJ., ki jo priredi v soboto 31. avgusta društvo št. 321 v Jugoslavenskem domu v Warrenu, bo glavni govornik Fr. Zaitz, urednik "Proletarca" in predsednik nadzornega odseka SNPJ. Program se prične ob 3. popoldne. Vabljeni na slavnost je vse članstvo. Jednotno v Warrenu in sosednih naseljih in vsi drugi prijatelji. — P.

Ako vam je naročnina na "Proletarca" potekla, ali ste jo že obnovili?

KAKŠEN NAJ BO DOM J.S.Z. V CHICAGU?

Karkoli gradimo, naj bo zidano na sigurnosti

Sodrug Frank Podlipc razpravlja v prošli številki "Proletarca" o vprašanju, česa se potrebuje za ojačanje akcije, katere namen je, da se zgradi v Chicagu dom JSZ. in "Proletarca". Podal je nekaj praktičnih nasvetov, ob enem nagnjaš, da je vprašanje, kako dobiti potrebna gmotna sredstva, najvažnejše.

Vsota \$7,000, ki jo ima stavbinski odsek JSZ, na roki sedaj, morda zadostuje kot prvo plačilo na stavbišče, ali poslopje, ki bi ga kupili, toda v slednjem slučaju, to je, če kupimo stavbišče in poslopje, bi se morali zelo zadolžiti, tu pa ima s. Podlipc upravičene pomisleke, kajti ako se zadolži moraš imeti tudi nekako garancijo za dohodek. Spekulirati, da se bodo dohodki že kako dobili, je nevarna igra. Kdo in

samo prvi ebrok, 31 pa jih je plačalo polno vsto.

Po 1. januarju to leto so uplačali na delnice, Joško Owen \$40, John Artach \$10, Frank Omahan \$40, Rok Božičnik \$10, dr. Andrew Furlan \$25, Frank Podboy \$25, in klub JSZ. v Pittsburghu \$5, skupaj \$155. Ostali dohodek tvorijo obresti.

Priredbe klubu št. 1 v prešnjem letu in tudi letos niso bile vse najboljši gmotni uspehi, razen tega so se njegovi izdatki povečali, tako da v tem položaju ni računati na velik prirastek v stavbinskem fondu od starih klubov. Je pa priporočljivo, da ima klub vsaj eno prirastek v letu, katere prebitek naj bi šel stavbinskemu fondu. Primeren program, ki bi imel potrebno privlačnost, in pa dobra agitacija, bi zasigurala uspeh. To je sedaj vse, kar se od klubov more pricakovati. Za trajne, sigurne dohodke, ostane še Podlipcov nasvet, ki edini garantira reden vir, in obenem moramo dobiti število novih delničarjev. Omenil sem, da jih v Chicagu in Ciceru sedaj 43, izmed katerih so eni plačali, kot naglašeno, le prvi ebrok, štirje po \$100, eden \$150, eden \$75, šest po \$50, ostali po \$25, eni pa imajo še obveznosti.

Vsi vemo, da nam je poslopje potrebno. Manj soglasja je v vprašanju, kakšno naj bo. Eni priporočajo, da se hič čimprej kupi, ker bi s tem dokazali, da mislimo resno in bi laglje dobili nadaljnje vstote nego jih sedaj. To je mogoče dober argument, ne pa najboljše gospodarstvo. Prvič, bilo bi zelo težko dobiti primerno poslopje ne da bi ga moral v marščitem predelati, kar stane. Drugič, naokopali bi si dolg, in predno to storimo, je boljše dobro preudariti, v kajti vsled predelavanja je za nas toliko manj vredno.

Kaj potrebujemo v tem poslopu? Ker nam na veliko dvorano pač ni misliti, moramo računati le z načrti, ki so izvedljivi. "Proletar" in JSZ plačuje za svoj urad \$40 najemnine. Dvorana za vaje pevskoga in dramskoga zborata za klubove seje stane klub povprečno okrog \$15 na mesec.

Ako hočemo poslopje, da bo odgovarjalo tem namenom, mora imeti veliko sobo za vaje in seje ter prostore za urade. Bilo pa bi nesmiselno, če bi šli na slabšo kot smo sedaj. Dvorana bi morala imeti prostora vsaj za dve sto ljudi, če hočemo, da nam bo prinesla včas tudi kaj dohodkov. Sobe za urade morajo odgovarjati namenu in potrebi, drugače bi bila stvar zgrešena. Razen tega bi potrebovali v poslopu še sobo za knjižnico in čitalnico, ki bi bila popolnoma pod področjem kluba št. 1. In če bi imeli poleg teh še kaj sob, ne bi škodilo. Hiš je mnogo na prodaj in ena ali druga bi tem ali onim tu opisanim potrebam morda odgovarjala. Staro poslopje naj bi se kupilo le v slučaju, če ga dobimo pod zelo ugodnimi pogoji, kajti vsled predelavanja je za nas toliko manj vredno.

Bolj praktično bi bilo po mojem mnenju, če se odločimo najprvo za nakup stavbišča, na tem pa bi zgradili poslopje po načrtu v smislu potrebe in sredstev. Nekaj sob v dvorana, vse v pritličju, stavba pa bi naj bila zgrajena z vidika, da se bi jo pozneje, ko bi dopuščala sredstva, povečalo. Dobro je, da smo na jasnom, kaj hočemo, in istotno je potrebno, da računamo z dejstvom, da sredstev ne bo, je boljše dobro preudariti, v kajti ne bomo mi poskrbeli koliko bi ga lahko zmagovali zanje. — Frank Zaitz.

Chicago

PIKNIK

SOCIALISTIČNE STRANGE ČIKASKEGA

OKRAJA

PROLETAREC

Lit. za interese delavskega ljudstva

Izhaja vsak četrtek
izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, III.

Glasilo Jučeslavanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado, za celo leto: \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00—Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00—Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejno do ponedeljka popoldne za priobitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorele

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:
PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864

546

Važen pogoj za združenje

Združenje jugoslovenskih podpornih organizacij je potrebno in bo izvedljivo, če bodo skušale izenačiti v prvi vrsti asesmente, da jih bodo one, ki imajo najvišje, dali ne dajejo večje podpore, znižale, da bodo enaki drugim. Poseben staleni odbor, v katerem bi bile zastopane vse, ki so v načelu za združenje, bi lahko študiral sisteme vseh, in predlagal črtanje slabega ter izpopolnitve tu in tam s stališča izenačevanja poslovnega in zavarovalninskega sistema.

Pijane—argument v prilog prohibiciji

Pijane daje prohibicionistom največ argumentov za njihovo propagando. Pijanje je potrebno in bo izvedljivo, če bodo skušale izenačiti v prvi vrsti asesmente, da jih bodo one, ki imajo najvišje, dali ne dajejo večje podpore, znižale, da bodo enaki drugim. Poseben staleni odbor, v katerem bi bile zastopane vse, ki so v načelu za združenje, bi lahko študiral sisteme vseh, in predlagal črtanje slabega ter izpopolnitve tu in tam s stališča izenačevanja poslovnega in zavarovalninskega sistema.

Ce si proti raznim prohibicijam, bodi trezen in delaj trezno. Omotica ni dobra in čini, napravljeni v omotici, so navadno zgrešeni in škodljivi. Ce si socialist, delaj trezno za socializem. Ne dej se preslepiti kandidatom, ki ti oblijublja, da bodo odpravili prohibicijo. Ravnino tisti, ki v kapitalističnih strankah največ grme proti ali za prohibicijo, so jo uvedli in oboji, vsaki po svoje, skrbe, da ostane, ker jim služi za zaslepjevanje ljudstva. Oprimi se stranke, ki bo odpravila vse vzroke ljudske mizerije, in pisanje imajo svoj vzrok v kapitalističnem izsesavanju. Pridruži se stranki, ki je za svobodo ljudstva in to je socialistična stranka.

Zločin in družba

(Konec).

Nismo fantasti. Ne mislimo, da bodo prvi dan po padcu kapitalizma sami idealni ljudje na svetu. Vsaka družba mora kot dedično v ačti brezema prejšnjih družeb nekaj časa s seboj. Ali mnogo povodov zločina odpade takoj z ustavovitvijo socializma. Hudodelska, ki jih povzročajo lastniki in dobitkaršči interesi, morajo v kolektivistični družbi kmalu odpasti, ker se jim zamaši vir.

Kar potrebuje človek za dostojno življenje, bo lahko dobil, le da izpolnjuje svoje dolžnosti napram splošnosti, ki ne bodo presegale njegovih moči in jih tudi izčrpavale ne bodo. Brezposelnost v družbi kolektivističnega gospodarstva bo neznana reč. Potrebe za tativno in goljufijo ne bo, s potrebo pa odpade kmalu tudi stvar.

Lahko si tudi mislimo, da bodo v socialistični družbi, kadar se popolnoma organizira, uredbe take, da bo tativna sama po sebi nezmislena. Kruha ne bo treba krasti, ker ga bo za vsakega dovolj. Sicer pa?

Ce more kdaj danes ukrasti stotisoč dolajev in uiti roki pravice, se mu to izplača. Dejan lahko vtakne v kupčijo ali v kakšno podjetje, izkorističi ljudi in sijajno živi ob tujem trudu. Ali kaj v socialistični družbi, kjer sploh ne bo privatnih podjetij? Ce bi ukral milijon, ga ne more izpremeniti v kapital, ki bi mu nosil obresti. Čemu torej krasti?

Seveda ostanejo še temperamente in duševno defektne ljudje. S tem bo imela nova družba še svoje težave, dokler ne dozore sodovi njenih novih uredov. Kakor izobrazba, tako bo tudi zdravje v socialističnem sistemu družabno vprašanje; pridobivite vede se ne bodo prepričale nobeni privatni špekulaciji, ne bodo se bodo družabno porabile za splošnost. Kakor je bilo mogoče v kulturnih deželah omejiti kugo in gobavost, tako bo imel tudi boj proti duševnim boleznim uspeh, kadar se bo vodil sistematično, na široki družabni podlagi in v splošnem interesu družbe.

Kapitalizem in zločin sta neločljiva; tukaj je boj zoper hudočelstvo enak boju zoper vetrne mline. Nobenega problema, ki se tiče zločina, ne more rešiti kapitalistični sistem! Največja protizločinska sila je socializem.

Kako obljubuje socializem?

Ali je socializem res tisto sredstvo, ki zmanjša človeško nezadovoljnost toliko, kolikor jo je pač v najboljšem slučaju mogoče zmanjšati na zemlji? To je treba vedeti, zakaj brez tega bi bilo čisto nezmyselno, da bi se s socializmom sploh ukvarjali.

In vendar se je treba baviti z njim, ker mora slepec spoznati, da se razširja socialistično gibanje z veliko naglico v vseh deželah in dobiva od dne do dne več pristašev.

Kje je vzrok? Kako je to mogoče? Je li socializem načelna duševna bolezen, ena izmed tistih norosti, ki se včas pojavi in povzročajo nezasišane burke, včas pa tudi grozote in strahote?

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Vstala je vera v čarovnike in čarownice; najbedejša vera je bila, ki se je le kdaj mogla izleči v človeških možganih. Racionalno, z uporabo zdravega razuma misleča, četudi ne globoko učena glava bi bila moralna spoznati, da ni človeka, ki bi mogel ravnat zoper naravne zakone. Kristjanu bi bila moralna reči njegova vera, da ne more Bog dajati posameznim, povrh še hudobnim ljudem, moči za nadvladanje njegovih elementov, moči, ki si jo je po verskih naukah vso sam pridržal.

In vendar so krščanske množice hlastno planile po tej enako blazni kakor brezbojni veri, in na tisoče žrtev te norosti je stroheno v ječah, izgubilo glave na moričih, zgorelo ob živem telesu na grmadah.

Je li morda tudi socializem taka manija, izrodek kakšnega bolnega duha, ki pa ima magično moč nalezljivosti v sebi? Spada li socializem med tiste zmote, ki se jih ljudstvo včas strastno oklepa, skoraj da prav zato, ker so zmote?

Smo v dvajsetem stoletju, ki se ponaša s svojo bogato znanostjo in visoko kulturo, s trezrostjo mišljenja in strogostjo presojanja, in človeku bi se zdelo, da so grmadne zmote, zmote milijonov, v takem prosvetljenem veku nemogoče.

Postojmo. V tem dvajsetem stoletju imamo na svetu celo vrsto ver, med njimi take, ki stejejo po sto in sto milijonov pristašev, a med sabo se razlikujejo in si nasprotujejo. Niti v svojih temeljnih naukah ne soglašajo; ker pa ne more biti v eni stvari sto različnih resnic, mora biti najmanje devetindevetdeset zmot—če jih ni vseh sto.

A vendar prisega na vsako tako zmoto na tisoče, na milijone ljudi.

Ne, tudi v ponosnem dvajsetem stoletju še nismo tako daleč, da bi vodila ljudi le resnica, da bi vsi iskali le pota do nje in hodili po takih potih in da bi bile grmadne zmote nemogoče.

Tudi za socializem moramo torej dovoliti vprašanje, če ni taka zmota in če se mu ne vdajajo množice kakor maniji.

Njegova privlačna sila je nedvomna. Nobena ideja, dotikajoča se človeštva samega, se ni tako hitro razširila in ni dobila v kratki dobi toliko slednikov, kakor socializem. Niti krščanstvo, ki se je tekom stoletij razvilo v svetovno silo, se ni razširilo in pogrenilo v srca tako naglo kakor socializem. In pri tem moramo vpoštevati, da je bil znani svet v dobi njegovega postanka mnogo manjši od sedanega in prebivalstva na zemlji veliko bolj pličo. Le zelo nepotrežljivim ljudem se zdi napredok socializma počasen. Lahko bi se reklo, da je res tako, če bi jemali človeško življenje za merilo. Toda socializem je zgodovinski gibanje, zgodovinski proces; za to se ne more rabiti merilo posameznega človeškega življenja, ampak vpoštevati se mora življenska doba vsega človeštva. S tega stališča je pa nekoliko desetletij, odkar se more govoriti o socialistizmu, namreč o sedanjem, znanstvenem socialistizmu, komaj kaplja v morje. V tej kratki dobi se je socializem močno razširil.

Odkod torej ta privlačnost?

Prva misel odgovarja na to vprašanje: Gotovo tiči privlačna sila v njegovih obljubah.

Nedvomno je v tem mnogo resnice. Tudi razširjanje krščanstva, budizma, islama so najbolj pospeševala obljube, odrešenje, večno izveličanje, nebeska nagrada za zemeljsko trpljenje. Mohamedov raj . . .

Tudi socialistom ima svoje obljube.

(Konec prihodnje)

NA DELO

Nad 40 tisoč političnih jetnikov

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ali je socializem res tisto sredstvo, ki zmanjša človeško nezadovoljnost toliko, kolikor jo je pač v najboljšem slučaju mogoče zmanjšati na zemlji? To je treba vedeti, zakaj brez tega bi bilo čisto nezmyselno, da bi se s socializmom sploh ukvarjali.

In vendar se je treba baviti z njim, ker mora slepec spoznati, da se razširja socialistično gibanje z veliko naglico v vseh deželah in dobiva od dne do dne več pristašev.

Kje je vzrok? Kako je to mogoče? Je li socializem načelna duševna bolezen, ena izmed tistih norosti, ki se včas pojavi in povzročajo nezasišane burke, včas pa tudi grozote in strahote?

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imetje, se pripravljali na smrt in skrivali po kleteh.

Včas je planila med ljudi bajka o bližajočem se koncu sveta. Bila je absurdna; enkrat se je opirala na kakšno po sill razlagano besedo iz svetega pisma, drugič na kakšno nebesko znamenje. In kljub abotnosti, ki je tičala v njej, se je bliskoma razširila, na tisoče, na stotisoče ljudi, ki je sprejelo kot sveto resnico, množice so se začele pripravljati na sodni dan, nastala je zmešjava kakor v blaznici, ljudje so delali pokoro in neumnosti, prodajali svoje imet

Socialni ideali

(Nadaljevanje.)

Ideali, cilji so—meskončni.

Tako inamo v tem kratkem pregledu celo vrsto utopičnih idealov, ki primeroma reprezentirajo socialne idealiste vodilnih narodov v vseh dobah zgodovine. Kaj se učimo iz njih?

Učimo se, da ni bil človek nikdar prav zavoljen s svojim življenjskim položajem. Prav to je dvignilo človeka na stopnjo nadostalim živalstvom. Na svetu je mnogo vrst socialnih bitij, ki žive organizirano, a nobena teh vrst se niti pogribira in se ne pobriga, da bi izboljšala svojo organizacijo in svoj socialni položaj, razen kar delajo s prirojenim nagonom. Zato pa ni mogla nobena živalska vrsta nikdar izboljšati sama svojih eksistenskih razmer. Sele človek, porojen iz družine socialno organiziranih primatov, je polagoma spoznaval svoj položaj in ga izboljšaval. In ko je enkrat spoznal, da njegova domišljija ne poznava nobene meje, je bil vedno bolj nezadovoljen s tem, kar je imel in vedno bolj boevit za ono, česar še ni imel, a je hotel imeti.

Dalej se učimo, da je barbarski človek sajal o "zlatem veku", ki se vrne iz bajne in srečne preteklosti in ga ponovno osreči. Tega "zlatega veka" ni bilo nikdar. Civilizirani človek je pa prvi začel misliti, da bi lahko on, da bi ljudje sami izboljšali svoje življenje, ne da bi bilo treba čakati na pomoč iz neba ali odkoderkoli izven njega. Čim bolj je korakal v civilizaciji od stopnje do stopnje tem bolj so bili njegovi ideali bližje izvedljosti. Čim bolj je zorela njegova razumnost tem več je bilo takih mislecev. Pred dvatisoč leti je bil morda en tak sanjač na milijon ljudi—danes jih je na milijone.

Ko to spoznavamo, lahko sklepamo, kaj je možno in kaj je možno doseči. Vse utopije, ki sem jih naševal, so ostale utopije, neizvedene in neizvedljive. Pokopališče, na katerem počivajo starci idealni, je ogromno. Ideal je toliko časa ideal, dokler se ne uresniči. Kakor hitro je realiziran, postane dejstvo, ki nas konfrontira in pokaže roge. Navadno nas razočara. Vsak posameznik ima svoje izkušnje z idealimi, na primer z ljubezenskimi. Ko se fant zateleba v dekle, je ni take na svetu, dokler jek ne dobi; ko jo dobi—well, saj veste, kako je. Tako je tudi z drugimi ideali—čim prenehajo biti ideali, čim postanejo mero in kri. Tako je nekaj narobe—in pravilno je tako. To je življenje. Življenje zaheta večnega izboljšavanja, večnega prenavljanja. Človek je bil včeraj zadovoljen s kamnitom sekiro, danes se še komaj zadovoljuje s sekiro iz jekla in jutri bo zahteval iz boljše, trše kovine.

Danes smo v dobi, ko smo obračunali z utopijami. Sicer ljudje še vedno pišejo utopije, to je potrebno za gotove druge ljudi, toda danes imamo **socialne vede**, iz katerih se učimo, kako je bilo in kako je danes z razvojem človeške družbe in njenih institucij. Namesto socialnih utopij imamo danes **socialno znanost**, ki nam logično in matematično kaže, kaj je mogoče in česa ni mogoče pričakovati. Socialni znanstveniki so socialni inženirji, ki grade organizacijo na temelju znanstvenih načrtov kakor arhitekt stavbo: od temelja in navzgor. Teh znanstvenikov od Markska, ki je bil prvi socialni arhitekt, je že dolga vrsta — in ljudi, ki se zbirajo okoli njih, je vsak danes na jasnom, kaj hočemo. Hočemo družabno organizacijo, hočemo socialni red, hočemo družbo, v kateri ne bo več razrednih bojev, ne bo več boja in skrb za materialni obstanek in za živilenska sredstva, pač pa naj se boj vrši za osvajanje in krotitev človeku sovražnih elementov ter za olajšanje človeškega življenja; hočemo družbo, v kateri naj vsak njen član ima na razpolago vse priložnosti, da razvije vse svoje sposobnosti do najvišje možnosti v danih razmerah in postiše svojo srečo po svojem okusu; hočemo družbo, ki bo slonela na **socialnem blagostju** in **socialni pravičnosti**.

DOPISI.

LEPA SLAVNOST JOHN STOWNSKIH DRUŠTEV
S. N. P. J.

"Friendly City".

V nedeljo 18. avgusta se je vrnila slavnost 25-letnice S. N. P. J., katero so priredila na pikniškem prostoru na Park Hillu, Pa., društvo št. 44, 168 in 254 SNPJ. Udeležba je bila obilna in razpoloženje izborna. Plesa ni bilo, ker ob nedeljah ni dovoljen, bila pa je na sporednu vrsta koncertnih točk, ki jih je izvajala slovenska Moxham godba ter pevsko društvo "Bled" z mešanim zborom ter kvartetom. Govorniki so bili Andrew Vidrich, I. podpredsednik SNPJ, Fr. Zaitz, uradnik "Proletarca" in predsednik nadzornega odseka S. N. P. J., ter John Lokar ml., distriktni zastopnik SNPJ. Poleg teh sta v govorniškem sporedru sodelovala tudi brata Fr. Podboy in ig. Groznik. K

splošnemu navdušenju so mnogo pripomogli tudi bivši delegati prošle konvencije SNPJ.

V okrožju Johnstowna se je že dlje časa vršila agitacija za ustanovitev mladinskega angleško poslujočega društva SNPJ, in ob prilikti te prirede je dosegla svoj namen. Takoj ko je skončal "Lindy" Lokar svoj govor, in je bil izvršen ostali del programa, se je lep krog naše mladine odpeljal z avt v dvorano bližnje naselbine Franklin, kjer je bil otvoren sestanek za ustanovitev društva. Prisotnih je bilo 39 oseb. V splošnem priateljskem razpoloženju je bilo to društvo, ki je enainpetdeseto angleško poslujočo društvo v SNPJ, ustanovljeno. Ime ima "Friendly City". V odboru so: Jos. Culcar, predsednik, L. Rovanšek, podpredsednik, Sophia Bricej, tajnica, Mildred Vidrich, zapisnikarica. To društvo ima izmed vseh drugih v tem kraju najboljše pogoje

za napredok in se bo v teku leta, mogoče še prej, lahko kolosal z največjimi angleško poslujoči društvi v SNPJ. —

Poročevalec.

PRVA SKUPNA PRIREDITEV DETROITSKIH DRUŠTEV
S. N. P. J.

Detroit, Mich.—V nedeljo 4. avgusta so priredila vsa štiri detroitska društva SNPJ. piknik v znak praznovanja 25-letnice SNPJ. Dan je bil lep in udeležba prav dobra. Dasi je bila to — kot omenjeno jubilejna slavnost Jednotne, nismo imeli, "razen" jancev, piše in plesa ter proste zabave, mikakega programa. Bržkone se bi težko "zložili" za tak spred, ker smo po konvenciji, kar vidite v koloni "Ljudski glas" v "Prosveti", zelo razloženi. Na pikniku pa smo se dobro imeli. Vsi "bloki" so delovali, to se pravi, delali so za uspeh prirede.

Ker je to doba raznih izle-

Predaval IVAN MOLEK

v klubu št. 114 J. S. Z. v Detetu, Michigan, 12. januarja in v klubu št. 2 J. S. Z. v Chicagu, Illinois, dne 25. januarja 1.2.1.

Ta naš ideal ni utopičen, temveč znanstven, ker vemo, da je mogoče. Naj se ta ideal imenuje socialistom, komunizem, industrijski demokracijo ali kakorkoli, je postranskega pomena. Ime samo ni nič. Jaz sem skor prepričan, da družba, ki pride, ne bo imela nobenega teh imen, katera ji danes dajemo. Glavni je pojem, da s to in to besedo pojmuemo nekaj pravega.

Važno vprašanje je, kako človeštvo pride do tega smotra. Tu je uključeno vprašanje zrelosti ljudske mase, one mase, ki je vse dobe najbolj trpeča in ki tripi še danes največje ekonomiske in socialne krivice. Moje globoko prepričanje je, da v splošnem še ni zrela za dolžnosti in odgovornosti, ki jih mora imeti sleherni posameznik v industrijski demokraciji. Masa ni izobražena—izobrazba v tej revolucionarni smeri je pa absolutno potrebna. Edino izobražen človek je dober revolucionar, dober graditelj in dober bojevnik. Neizobražena masa je čreda ovac, ki se lahko počne na pašnik ali v klavnicu.

Sodruži prijatelji, zapisište si v glavo: **Izobrazba!**—Izobrazba, to je glavno. Brez izobrazbe ni svobode, brez izobrazbe ni rešitve iz sužnosti! Mase ljudstva so od pamtevka zato trpeče vse mogoče kritice in jih trpe še danes, ker so bile in ker so še danes po večini ignorantne, ker so bile neizobražene, ker si niso znale pomagati. Znanje je oplojen in delaven razum na podlagi izkustev, je takozvana volja, je prepričanje. Razum, pamet, volja—je sama na sebi nič; to so prazne besede. Ako znaš in kar znaš, to razumeš . . . Čim več kdo zna tem bolj je pameten. Hoteli se pravi znati: če znaš, hočeš; ne znaš nič, hočeš nič.

Izobrazba ali vzgoja, sociološko rečeno, ima dve plati. Ena je nazadnjška za ohranitev starega reda in starih razmer, druga je radikalna ali napredna ali socialnoznanstvena za ustvaritev nekaj novega in boljšega. O drugi govorim. Radikalna izobrazba je stopnica do našega praktičnega, socialnoznanstvenega idealja. Naš ideal se ne da dosegne toliko časa, dokler ljudska masa ne zkontrolira ekonomskih in socialnih razmer, ki oblikujejo njeni življenje, in zakontrolira tih ne more, dokler ni izobražena v tej smeri. To mora biti jasno.

Izobrazba mase pa mora biti delo slehernega posameznika. Izobrazba ne more priti kadar, ki nameči polje vsem brez našega truda. Izobrazba je kakor hrana. Nasiliti narod se pravi, da se vsak posameznik nasiti sam. Prav tako se mora vsak posameznik sam izobraziti predno bo ves narod izobraziti, da ne more, dokler ni izobražena v tej smeri.

Izobrazba mase pa mora biti delo slehernega posameznika. Izobrazba ne more priti kadar, ki nameči polje vsem brez našega truda. Izobrazba je kakor hrana. Nasiliti narod se pravi, da se vsak posameznik nasiti sam. Prav tako se mora vsak posameznik sam izobraziti predno bo ves narod izobraziti, da ne more, dokler ni izobražena v tej smeri.

Izobrazba mase pa mora biti delo slehernega posameznika. Izobrazba ne more priti kadar, ki nameči polje vsem brez našega truda. Izobrazba je kakor hrana. Nasiliti narod se pravi, da se vsak posameznik nasiti sam. Prav tako se mora vsak posameznik sam izobraziti predno bo ves narod izobraziti, da ne more, dokler ni izobražena v tej smeri.

"Zlati vek" je pred nami v bodočnosti, počitno rečeno. Prej je bil za nami. Ljudje so čakali, da pride za njimi. Danes ne čakamo, temveč hitimo naprej, za njim—"zlati vek" pa že pred nami in bo bežal do konca dne. Izobraženi ljudje to vedo, zato skušajo ujeti le toliko "zlatega veka" kolikor znajo za svoje razmere in svojo dobo. Mi hočemo nekaj boljšega od tega, kar imamo danes. Vse naše stremljenje, ves naš boj gre za tem, da realiziramo ta korak. Čim prej bomo dozoreli in pripravljeni tem prej bo realiziran. In ko bo realiziran ta korak, tedoboda znamenje že gledali, da se potrudijo za nekaj še boljšega, njihovi potomci pa za nekaj še boljšega in tako dalje in tako dalje brez prestanka. Kajti novi ideali in novi cilji se razvijajo z razvojem znanja. Znanje je pa tista sila, ki je pomaknila divjega primata na človeško pot, bavarja na pot civilizacije in ki pomici današnjega industrijskega sužnja na pot industrijske demokracije in svobode: **na pot boljše civilizacije**.

Literatura: E. S. Bogardus: *A History of Social Thought*.—Joyce O. Hertzler: *The History of Utopian Thought*.—U. S. Weatherley: *Social Progress*.—Jos. McCabe: *The Story of Human Social Ideas*, No. 27. *The Key to Culture*.—Abditus: Idejni predhodniki današnjega socialismu in komunizma.

(Konec.)

tover ter znižanih voženj, smo opazili med udeleženci tudi več zunanjih gostov. Izmed naših mladih, ki se udejstvujejo v angleško poslujočih društv, sta nas poseila Joe Fifolt iz Cleveland in Fr. Anžiček od druš. "Saginaw Boosters", potem smo videli E. Kristana s soprogo, iz Chicaga so prišli Fr. Zaitz, Vinko Ločnikar in Miss Angeline Tich, in spoznali smo se z mnogimi, ki so se nedavno naselili sem iz Minnesota, Kansasa in drugih krajov. Ta piknik je bil prva skupina prireditev detroitskih društv.

X., Ljubljana:

Koncem maja se je vrila XII. konferenca dela v Ženevi. Prisotovovali so delegati iz vseh držav. Za jugoslovansko delavstvo je bil navoz s. dr. Živko Topalović, ki je napisal ob tej priliki članek, ki ga prihodljivo sadi informacije o Mednarodnem biroju dela v njegovem delovanju.

Poročila.

Vsakega leta je velike važnosti razprava o poziciji direktorja Mednarodnega biroja dela. To poročilo vsebuje vedno pregled vsega, kar se je storilo na polju zaščite delavcev in socialne politike. Tega leta je pozornost vsega sveta osredotočena na vprašanje o osemurnem delavniku. Kakor je znano, je angleška vlada predlagala (še pred zadnjimi volitvami!—Op. ur.), da se mednarodna pogodba o osemurnem delavniku predstavi rudnikom, kar njeni delo, kateri delo, se ne bo, vendar pa je potreben, da se načelniči kakor pri svobodnih delavcih. Dalje je treba preprečiti, da bi se domačine sililo na primorano delo, posredno pa z velikimi davki v delarju, omajitvami v obdelavi zemlje, z izjemnimi vrednostmi onih, ki specijalno primorano delo itd."

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ, se vrši vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodruži, prihajajo redno na seje in pridobivajo novih članov, da bo mogoč napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

'The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik.—Naročnina: \$6 na leto, \$3 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave.

MILWAUKEE, WIS.

Pristopajte k

SVOLVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

List stane za celo leto \$6.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILL.

DRUŠ. S. N. P. J. NA LAWNUČU SLAVNOSTNO OTVORI NOVI DOM 2. SEPTEMBRA.

Lawrence, Pa.—Dne 2. septembra se vrši na Lawrence, Pa., otvoritev dvorane društva št. 245 SNPJ. Take slavnosti med nami so redke, zato pa bodi naša dolžnost, posebno naš član SNPJ, da se udeležimo v velikem številu, da na pravimo našo redko slavnost čim pomembnejšo. Uljudno so vabljena na našo slavnostno otvoritev vse bližnja društva iz Penne kakor tudi vse ostalo občinstvo. Slavje otvoritev se bo vršilo na Labor day, dne 2. sept., na dan, ki je priklenut za tak stvar. Pokažimo, da smo zavedni delavci, da zavzemamo naš dom in posluhujemo angloške vlade (stare vlade! Sedanja zmaga delavske stranke so vse dobro vedeni v tem vprašanju spreminila stališče bivše vlade. Ur. V). Angliški je vsa to obvezna akcija društva "Safety first", v katerem sodelujejo skupno delavci in poslovnički priredniki v sodelovanju mnogih pravnikov in javnih organov s ciljem, da preprečijo nesrečo pri delu. Nova pogodba pa mora določiti princip, da je poslodajalec obvezan, ustrojiti svojo tovarno in mašinerijo tako, da bodo delavci, ki jih sestavljajo, imeli vse potrebe državnih uprav, tudi vse vladne uradne dokumente, ki jih morajo prebrati, marveč tudi trgovci in fabrikant, ki se ta stroj dobavljajo. Proglasuje se pravica in dolžnost delavcev in delavskih organizacij, da sodelujejo pri vsem delu na preprečevanje nesreč. Zahvala se osnovanje posebnih državnih mestnih in delavnih (to je v delavnih, obratih) obozorja za ta posek, da tu obvezno zasliševanje delavcev in delavskih organizacij pri sestavljanju pravilnika, tako pri delu Inspekcije Dela, kakor tudi pri vseh ostalih ustavnih zaščitah. Države se obvezujejo, da preiskujejo vzroke nesreč na delu, da uvelje posebno statistiko nesrečnih slučajev in da sodelujejo po načinu v kontroli Mednarodnega Uradu Dela.

Kar se tiče zaščite delavcev pri navozjanju in izvajanjem blagovnih načinov, da se določa, da morajo vsi paketi nad 1000 kg. težki nositi oznake teže, s posebno pogodbo po zasnovani varnosti pristopa k ladijam, na katerih delajo delavci, sigurnost dvigov in verig, zaščita od predmetov nevarnih za telo delavcev in delavčeve o brzki pomoči zdravnika.

Delavni čas nameščencev. Konferenca mora letos za

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Komentar, posloveni E. K.)

(Nadaljevanje).

V tem, ko je Lenka težko korakala proti ubožnici, sta šla duhovnika v cerkev. Kleče sta oba molila pred oltarjem. Eden je hvalil Boga za milost, da mu je tako dobro uspelo škofovo poslanstvo, da ima jasne dokaze o župnikovi krvidi v žepu in da je mogoč sam izgnati izprideno osebo iz župnišča, kjer snejo poslej gospodariti same čiste device.

Drugi pa je goreče molil, naj bi Bog za gotovo zapri Anki usta, da ne pride v Ramingu pri zaslišanju, katero more začeti vsak hip, sramota nad njega, najzvestejšega sina cerkve, kajti bilo bi veliko pohujšanje, aki bi prisel na dan škandal o njem, o klerikalnem uredniku. Ako pa pade krivica na svobodomiselnega župnika, ne bode škode za cerkev, kajti liberalen duhovnik že davno ni več njen sin.

Ali naenkrat je gospod kanonik prekinil molitev.

"Gospod upravitelj, kaj pa to, da je na oltaru rdeče pokrivalo? Kaj ne veste, da morajo biti oltarna pokrivala zelenata?"

V razburjenju se mu je tressla roka, ko je potegnil platno z napačno barvo raz oltar, dočim je prav tista roka komaj pred par minutami pahnila človeka povsem hladnokrvno v bedo. Kanonika nejevolja se je pa se po večela, ko je opazil, da je bil pod prtom leseni okvir okoli celega oltarja. Take okvirje je škof strogo prepovedal, aks niso bili že pred mnogimi stoletji na svojem mestu.

Kjer so taki prestopki proti cerkvenim predpisom, je treba pogledati natančneje. In res je opazil, da je bil spodnji rob treh oltarnih prtv za dva colia preozek.

Gospod upravitelj ni mogel storiti nič drugega, nego zvaliti vso krvico na župnika, ki se ni brigal za take reči, temveč je plezal po hribih in zidal železnice. Sedaj je bilo tudi inkvizitorju jasno, kako je bilo mogoče, da je padel župnik tako globoko. Duhovnik, ki trpi rdeč mašni prt mesto zelenega, nima vniša za cerkvene predpise in Bog dopušča ta kazen, da greši. Ubogi škof bodo gledali, ko mu sporoči, da so v Gospojni še leseni oltarni okvirji, ki jih pa da častiti upravitelj takoj drugač.

Ali sedaj je zadnji čas za vlak. V takem gnezdu ne bi ostal kanonik niti uro dalje. Tudi bi rad izstopil v Ramingu, da vzame takoj s seboj zapisnik, ki je spisan z župnikovo hčerjo.

Pametni gospod Avgust je prosil poprej še kanonika za sveti blagoslov in ga je sprejel na koleni. Potem je spremil prečastitega gospoda na kolodvor in je držal dežnik nad inkvizitorjevim cilindrom. Ceravno se je sam popolnoma zmočil, ga je to le veselilo, saj mu je zato primerno mesto na suhem zagotovljeno. Se celo vozni listek prvega razreda je plačal sam za prečastnega gosta.

Tem radostnejše je bilo slovo. Kdove, ali ne bode ta zasluzni duhovnik kmalu sam kanonik. Škof pozna dobro svoje duhovnike, ki so si pridobili zaslug. In kakor bodočemu tovarišu je dejal kanonik, ko je že vstopil v voz: "Prečastiti, ne pozabite še danes sežgati rdečega pokrivala in lesenega okvirja. Pa da se čimprej odpravi tisto osebo iz fare!" Gospod upravitelj je obljubil vse, sklicevaje se na svojo duhovniško čast. Stoječ na dežju je gledal za odhajajočim vlakom.

XXII.

Hudo je bil presenečen škofovski inkvizitor, ko je prišel v Ramingu na dekanijo. Tam ni bilo niti Anke, niti orožnikov, ki sta jo imela prigrati. Kaj neki pomeni to? Ali ne izvršuje posvetna roka niti tedaj več svoje dolžnosti, kadar se gre celo za matice? Pa saj je vendar sam videl skozi okno, da sta jo orožnika, celo uklenjeno odpeljala iz župnišča.

Ali kar se je zdigalo pozneje, ko je zaprišel in izprševal mater, tega ni mogel videti.

Ko je Anka zadnjikrat pogledala gospoda Grossa, je odšla povsem vdano z orožniki. Moža bi se bila seveda rajši peljala z železnico, ali imela sta nalog, da pripeljeta to osebo takoj na dekanjski urad, da ne obudita preveč pozornosti. Tudi bi bilo predolgo do prihodnjega vlaka. Zato sta moralna vendar kljub slabemu vremenu, ki se ni nikakor hotelo popraviti, korakati s svojim lepim jetnikom po peš Stražnjošter, ki je najrajsi oddajal svoje jetnike, aki jim je že na pol pota izsilil priznanje, je poskusil takoj svojo srečo. Prigovarjal je Anki, naj le kar pove, da je—hm, res, kaj pa je že bilo?—no, da je oskrnula matice—da jih je spravila v krivo menjico—toda nobenega priznanja ni mogel doseči. Kajti Anka ga ni niti slišala. Videla je samo ustreni pogled svojega Gustla, videla je prst na ustih, ki ji je nalagal brezpojogn molk, mislila je na svojo prisego. Ne, nikakor ga ne izda; saj ga je prisrčno ljubila, akoravno jo je bil prvikrat le premagal; ali tega je bila, kajti ji je pozneje zatrjeval, kriva samo njegova velika ljubezen.

Tam preko je mlin, kjer stanuje njegov oče. Samo ni mogla razumeti, kaj jo je privlačilo ravno k temu mračnemu možu še bolj kakor k njenemu v daljavi živečemu očetu. Že zaradi starega moža bi ji bilo nemogoče, pahniti njegovega sina v nesrečo. Njena usta bodo močala kakor grob.

Ali če bi jo izdale oči? Kaj potem? In če je molk in tajenje premalo? Ako bi že z molčanjem postala obtožitelica? Imenovati bi morala drugega očeta, da bi rešila svojega Gustla. Ali tega ne more. In vendar ga mora rešiti. Ze korakajo vsi trije po mostu, ki se trese pod butanjem šumeče vode. Ravno tako se trese telo ustrašeneva dekleta.

Ako je žrtvovala iz ljubezni že svojo ne-dolžnost in svojo srečo za Gustla, naj ima še njen življenje. Hipoma se ji zazdi, da je to edini izhod. Tiho kakor grob... Tiho v grobu... Ne premisljati dolgo... žrtev iz ljubezni. Hiter skok... štiri roke orožnikov, ki primejo prazen zrak... neslišen šepet: "Zdrav ostani, Gustel!"... Niti slišati ni bilo, kako je telebilo človeško telo v bobneče vodenе pene. Potok je pogolnil hčer ravno tam, kjer je pred mnogimi leti pogumen kaplan rešil mater iz vode, in z materjo vred tudi otroka. Ali je verjet potok ne izpremenljivo usodo ljudi, ker je objel nekdaj mu ugrabljeno sedaj s tako močnimi rokami ter jo potegnil v svojo strugo, kakor bi bila njegova prava nevesta? Zakaj je tulil tako vesel ple-na še po vasi, kakor da hoče priklicati tudi njemu namenjeno mater? Ali ve divji potok, da vzdihuje kaplan, ki je takrat zagrešil proti njegovih vodnih pravici, sedaj v plačilo za te danji rop dvojnega človeškega življenja, v tem samostanski celici? Pod gostimi oblaiki je skrito solnce, sicer bi vsevidno poučilo potok, da ne določi človeške sreče hudobna usoda, temveč da se malii in kratkovidni ljudje sami pehajo in sujejo, dokle ne uničijo brezobzirnejši in močnejši boljši.

Cetudi pravijo ljudje, da zmaga končno krepost, ve solnce vendar, da je drugače.

Ne da bi vedela, kaj storiti, sta zrla orožnika v strugo. Da skočita v vodo in skušata rešiti jetnico, to bi bilo nevarno in brez upa. Kaj takega bi storil k večemu stari župnik; le on je zmožen takega nepremišljenega čina.

Orožnika nista mogla storiti končno nič drugega, kakor naznaniti pri občini izvršeni samomor in počakati v gostilni na prihodnji vlak. Jasno jima je bilo, da je moralo imeti dekle težak zločin proti maticam na duši, ker se je hotela rešiti s samomorom dolgoletne težke ječe. Tako matično hudodelstvo mora biti torej vendar nekaj strašnega, a tekom svoje dolgoletne službe še ni doživel stražmojster nič enakega.

Prečastiti gospod upravitelj je bil ravno v cerkvi, kjer je trgal po nalogu gospoda kanonika lesene okvirje ob oltarjev. Saj se mora izvrševati cerkvene zapovedi brez odlašanja, da se more tudi škofovskemu ordinariatu nemudoma naznaniti točno izpolnitev.

Med tem pridnim delom je prišel cerkovnik in naznani Ankin samomor.

Avgust je moral pretrgati sveto delo in se je zgrudil na cerkveno kl-p.

Toda pravi duhovnik cerkve je močnega duha; človeške slabosti nimajo moči nad njim. "Zvonite za umirajoče!" je naložil cerkovniku. Ta pa ga je debelo pogledal: "Kaj pa Vam prihaja na misel, prečastiti? Za sarmomorice se vendar ne sme zvoniti!"

Rdečica je sedaj obilila duhovnika. Njega, sluga cerkve, mora opozoriti cerkovnik na svete cerkvene postave! Spomin, da je bila tista oseba njemu tako bližu, je zakrivil, da je skoraj pozabil na svojo duhovniško dolžnost.

Kolikorkoli ga je pretresla nenadna smrt njegove ljubice, toliko ga je zopet okrepčala zavest, da je duhovnik cerkve. Saj se ne zgodi nič brez volje vsemogučnega Boga. Ali ni molil? In molitev dela čudeže. Bog je naredil, da je umrla ona, ki je bila sokriva njegove slabosti, da ga ne more izdati in da ne pride sramota nad sveto cerkev, kateri služi vdano. Sam Bog bdi pazno nad častjo svoje cerkve. Böje je, da je umrla Anka, nego da bi bila izpostavljena cerkev novim progonom zaradi slabosti enega duhovnika.

—In tako je zopet vneto molil: "Gospod je dal, gospod je vzel." Bog je vzel tudi njegovo dete, ki mu je delalo itak že velike skrbi. Ceravno potajni oče, bi bil moral vendar skrbeti za otroka. Hvaljen budi Bog, ki ga je rešil tudi te skrbi. Take konča vse dobrino, aki člo-ek le pridno molil in je vsem zvest svoji cerkvi.

Ker pa bogovi uslišijo prošnje, ki izhajajo iz milosrđa, je tudi Indra uslišal njen prošnjo in kjer so se njene roke dotaknile puščavnika, se je starček pomladil; ko mu je naposlед umila oči, je zopet sprengledal in oka sta stala in zrla drug drugega. Ker pa je bil Valmika velik rishi, si je mali:

"Zaprosim Indra, da mu povrne mladost in luč oči."

Ker pa bogovi uslišijo prošnje, ki izhajajo iz milosrđa, da je duhovnik cerkve. Saj se ne zgodi nič brez volje vsemogučnega Boga. Ali ni molil? In molitev dela čudeže. Bog je naredil, da je umrla ona, ki je bila sokriva njegove slabosti, da ga ne more izdati in da ne pride sramota nad sveto cerkev, kateri služi vdano. Sam Bog bdi pazno nad častjo svoje cerkve. Böje je, da je umrla Anka, nego da bi bila izpostavljena cerkev novim progonom zaradi slabosti enega duhovnika.

—In tako je zopet vneto molil: "Gospod je dal, gospod je vzel." Bog je vzel tudi njegovo dete, ki mu je delalo itak že velike skrbi. Ceravno potajni oče, bi bil moral vendar skrbeti za otroka. Hvaljen budi Bog, ki ga je rešil tudi te skrbi. Take konča vse dobrino, aki člo-ek le pridno molil in je vsem zvest svoji cerkvi.

Pokleknil je pred oltarjem in se za hvalil Bogu za srečno razvozljanje in za rešitev od posledic njegove človeške slabosti. Odljubil je Bogu, da bode v bodočem previdnejši in da se bode ogibal vsakega lepega dekleta.

Dočim se je mladi upravitelj tako dobro in lahko poravnal s svojim Bogom, je sedeł stari župnik sam in zapuščen v svojem jetništvu; ali moliti ni mogel nič več.

Razburjenje v vasi je bilo velikansko zvezcer, ko so sedeli ljudje po izbah skupaj in so se pogovarjali o dogodkih dneva, dočim je vihar žvižgal v dimnikih in je dež trkal in kjer je dan na dan odmevalo zvokov piščal in gosli.

S kolibo vred pa je potom čarodejstva odstranil tudi stari župnik.

Ko je bil sedaj mlad in zljubil, je s pomočjo svoje rishi-moči staro kolibo, kjer je dosihod stanoval s kraljično reko sežgati v pepel, da si na ta način zopet osvoji ženo. Toda kljub zagovoru so se mu one tri še bolj prilizovale, proseč ga vsaka, najoj se smatra za svojo pravo ženo. In Valmika se je zjokal ter v svoji nevolji molil k Indru, da mu pomaga.

Indra ga je uslišal ter mu rekel:

"Pomagam ti, čim si prisvoji staro svojo rishi-moč. Ker si pa to izgubil z ljubezni, je zavest, da je zljubil skrbi. Ceravno potajni oče, bi bil moral vendar skrbeti za otroka. Hvaljen budi Bog, ki ga je rešil tudi te skrbi. Take konča vse dobrino, aki člo-ek le pridno molil in je vsem zvest svoji cerkvi.

Po tem je kraljičina stopila v vodo, da bi se kopala. Valmika je skrit za grmovjem opazoval mlado žensko ter se zljubil vanjo. Zakaj tudi rishi zapade ljubezni, če ne čuva čoveka?

Ker je bil sedaj mlad in zljubil, je s pomočjo svoje rishi-moči staro kolibo, kjer je dosihod stanoval s kraljično reko sežgati v pepel, da si na ta način zopet osvoji ženo. Toda kljub zagovoru so se mu one tri še bolj prilizovale, proseč ga vsaka, najoj se smatra za svojo pravo ženo. In Valmika se je zjokal ter v svoji nevolji molil k Indru, da mu pomaga.

Valmika pa si je mislil: "Ko vred pa je potom čarodejstva odstranil tudi stari župnik.

Ko je božanstvo tega drevesa, oropano svojega bivališča, planil je nad razsajajoči potok, pa ga je jel daviti z ledenimi prsti. Potem je zapihal z mrljim dihom po gorah, odkoder je dobival grozeči velikan iz stoterih hudournikov moči in sile; trepetajoči pod to sapo so zmrznili milijoni kapljic in so se izpremenile v led.

Drugega dne je bila sikajoča vodenca kača premagana od zime in potok je moral izročiti svojo človeško žrtev.

Ob železnom rešetu pred veliko turbino so našli Ankino mrtvo truplo.

Sedaj leži v mlinu na odru. Mlinar jo je bil sam našel in je naročil, naj se jo odnese v mlin, ne pa v mrtvašnico na pokopališče.

(Dalje prihodnjic.)

"PROTI DOMU"

Narusal Salomon Sigrist.

Vračanje "proti domu" je delavcu uteha in tolažba. Vaselej, ko gre z dela, se tolaži, da bo imel zopet nekoj ur počitka. In iutri zopet na deko—nato običajna tolažba, da je delavnik za en dan konec. Vsek dan enakovo v grob. Temu tudi gospodar ne uide. Ima pa uteho, kadar se poslavja, "da je živel". Tisoč delavcev je morda delalo zanj, kupičili so mu dobiček—pač zato, da je "živel". Pride čas, ko delavec ne bo več delal samo v prid drugih, pač pa ZASE in z tem v prid svločnosti. Tedaj ne bo več trudnih, brezizraznih korakov "proti domu", nego bodo koraki v življenje, ki bo njegovo in zanj.

J. Suchy:

Puščavnik Valmika in kraljičina

Stari, slepi puščavnik Valmika je živel v družbi mlade, lepe kraljičine sredi velikega gozda. Zjutraj zarana, še predno je prisijalo solnce, sta prebirala mantere, potem je kraljičina odšla v gozd po korenine in zelišča, pozneje je pospravljala v hiši in zvečer sta se kopala.

Ko je nekoč kraljičina zopet umivala suhe, ovenele puščavnikovike ude, se je v njej vzbudivo usmiljenje in premislije je zavest.

"Zaprosim Indra, da mu povrne mladost in luč oči."

Ker pa bogovi uslišijo prošnje, ki izhajajo iz milosrđa, da je duhovnik cerkve. Saj se ne zgodi nič brez volje vsemogučnega Boga. Ali ni molil? In molitev dela čudeže. Bog je naredil, da je umrla ona, ki je bila sokriva njegove slabosti, da ga ne more izdati in da ne pride sramota nad sveto cerkev, kateri služi vdano. Sam Bog bdi pazno nad častjo svoje cerkve. Böje je, da je umrla Anka, nego da bi bila izpostavljena cerkev novim progonom zaradi slabosti enega duhovnika.

—In tako je zopet vneto molil: "Gospod je dal, gospod je vzel." Bog je vzel tudi njegovo dete, ki mu je delalo itak že velike skrbi. Ceravno potajni oče, bi bil moral vendar skrbeti za otroka. Hvaljen budi Bog, ki ga je rešil tudi te skrbi. Take konča vse dobrino, aki člo-ek le pridno molil in je v

Knjigarna "PROLETARCA"

3639 West 26th Street, Chicago, III.

Poučne in znanstvene knjige.
Romani, povedi, črtice in opisi.

naki slavnosti dr. SNPJ. v Johnstownu, oziroma Park Hillu, Pa., in ob tej prilici tudi na seji članov kluba št. 5 JSZ. na Franklinu.

Podvezni so koraki za sklicevanje sestanka članov JSZ. v Girardu, O., katerega bo posestil v nedeljo 1. septembra, in v Collinwoodu, O., na Labor Day 2. septembra.

Ali se kedaj potrudite, da bi vaše društvo oglašalo svoje prirede tudi v Proletarcu?

Frank Zaitz, urednik Proletarca in predsednik nadzornega odseka SNPJ., bo govoril na slavnosti 25 letnice SNPJ., v soboto 31. avgusta v Warrenu, katero priredi v Jugoslovenskem domu društ. št. 321 SNPJ. Prošlo nedeljo je govoril na e-

Cleveland, O.

PIKNIK

Kluba št. 27
J. S. Z.

V NEDELJO 25. AVGUSTA NA
Močilnikarjevi farmi

NA SPOREDNU PETJE "ZARJE" IN GOVORI.

Truck odpelje ob 12. opoldne in ob 2. popoldne.

Vabimo občinstvo, da se udeleži tega piknika v obilnem številu in nam tako pomaga do boljšega uspeha. Postrežba bo najboljša v vseh ozirih.

Konferenco - Koncert - Piknik

prirede

SOCIALISTIČNI KLUBI IN DR. IZOBRAŽEVALNE AKCIJE JSZ.
zapadne Pennsylvanije

v nedeljo 25. avgusta v dvorani in na vrtu dr. št. 6. S. N. P. J.

SYGAN, PA.

Začetek konference točno ob 10. dopoldne.

Koncert in piknik se pričneta ob 1. popoldne.

Koncertne točke bo izvajala Syganska godba.

Govori bodo v slovenskem in angleškem jeziku. Program uključuje še nekaj drugega, toda to tajnost boste izvedeli na priredbi.

Vabimo rojake in somišljenike iz bližnjih in daljnih naselbin, da se udeleže te prirede v obilnem številu.

Naj bo to manifestacija zavednega slovenskega delavstva zapadne Penne!

Zadružna banka v Ljubljani

JUGOSLAVIA, EUROPE

V LASTNI HIŠI, MIKOŠIČEVA CESTA 13. BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

1.) sprejema denar na hranilne vloge ali na tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.

2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošiljk iz Amerike v dobrovo in obratno.

3.) posreduje v vseh gospodarskih in finančnih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružna banka o tem obvesti in naroči izplačilo.

Obrnite se v vseh potrebah za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posobnost so tiskalniki za društva in trgovce.

Naša posobnost so tiskalniki za društva in trgovce.

Pesmi, poezije, igre.

Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan: Srce, novele, vez. 50

Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Šebinger), vsebuje opise in slike slovenskih književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba. 50

Andrejč Leonid: Plat zvona, no ele, vez. 45

Povest o sedmih običenjih, posvečena L. N. Tolstemu, vez. 50

Arcibald H. Sanin vez. 1.50

Azov Vladimir in Teffi: Humoreske, groteske in satire, broširana. 60

Barbusić H.: Ogenj, dnevnik desetnje, povest iz svetovne vojne, vez. 1.25

Beg iz temer (ruski pisatelj) br. \$1, vezana. 1.25

Bohinjec P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš. 50

Bušvar L. E.: Podcenčni dnevi Pompejev, I. in II. del, broš. 1.50

Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez. 1.00

Tarzan in svet, vezana. 1.00

Tarzanove živali, vezana. 1.00

Tarzanov sin, vezana. 1.00

Tarzanova mladost v džungli, vezana (vseh pet knjig \$4.50) 1.00

Calco L.: Cerkvene misi, povest iz sedanjosti, broš. 75

Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vezana. 75

Moje življenje, vez. 85

Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. zvezek: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesni 1892-1898; Vinjete, vezana. 2.00

II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritiči in polemični spisi, vezana. 2.00

III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor. Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana. 2.00

IV. zvezek: Knjiga za lahkomisilne ljudi in Tuje, vez. 2.00

V. zvezek: Kralj na Botajnovi, Na klancu in Črtice, vezana. 2.00

VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hija Marie pomočnice, vezana. 2.00

VII. zvezek: Mimo Življenja, Črtice in noveli ter Kritični spisi, vezana. 2.00

VIII. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hija Marie pomočnice, vezana. 2.00

Cankar Izidor: Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, vez. 1.25

S poti potopisne črtice, broš. 75

Cankarjev avtorik, vez. 1.00

Čehov Anton P.: Sosedje in druge novice, broš. 50

Chesterton G. K.: Čotrek, fantastični roman, broš. 50

Chocholoušek P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš. 75c. vez. 1.00

Cigler Janez: Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broš. 45

Coloma Louis: Boy, roman, vez. 75

Coloma-Poljanec: Kraljica mučenica, zgodovinski roman, broširana. 75

Concourt Ed. De: Dekle Eliza, roman, broš. 50

Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš. 40

Dolenec Hinko dr.: Zbrani spisi, broširana. 50

Dostojevski F. M.: Besi roman v dveh delih, 758 strani, vezana. 2.50

Idiot, I., II., III. in IV. del vsak 90c., vse skupaj. 3.50

Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del, vez. 2.25

Zlečin in kazen, roman v dveh delih, vez. 2.00

Bele noči-Mali junak, povesti, broš. 50

Izrael, iz spominov mladenčča, roman, broš. 75

Kmet Marija: Bilke, povesti in črtice, broš. 45

Koder Anton: Marjetica, idila, broširana. 65

Keller G.: Don Cores, roman, broširana. 25

K. S.: Požigalec, povest, broš. 25

Kuhar Lovre: Povest, broš. 50

Kveder Zofka: Iz naših krajev, povesti, vez. 80

Vladka in Mitka, vez. 50

Lah Ivani: Uporniki, povest iz kmečkih pustov, vez. 75

Lermontov M. J.: Junak našega časa, povest, broš. 75

Levitov Vladimir: Obsojenci, povesti, broš. 75

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

Obzorje Anton: Jug, zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75c. vez. 2.00

A Jugoslav Weekly
Devoted to the Interest
of the Workers.

Official Organ of
Jugoslav Federation, S. P.

NO. 1145

Published Weekly at

CHICAGO, ILL., AUGUST 22, 1929

Telephone:
Rockwell 2864

VOL. XXIV.

Proletariat

Cheap Human Life

Birth control advocates will find a valid argument for their cause in the wage rates paid to common labor. While this is the highest wage nation of the world, a recent report of the U. S. Department of Labor shows that in some sections of the southern part of the country laborers are working for as little as 15 cents per hour. In no part of the United States does a common worker get nearly enough to pay for decent living conditions. Of what use, then, to create human life if it is valued so lightly?

It is high time that workers unite to make effective protest against such insulting conditions. Despite all "blah" which is being spilled about the respectability of honest labor, nothing is really more insulting to a man or a woman of self-respect than to be offered a job at a wage which will provide a mere bread and butter existence.

With machinery developed to a point where all the requirements of a high-grade existence may be produced in abundance, there is no longer any real reason why poverty should exist. There is, however, an artificial reason, namely, that the machinery of production, owned by a few people, operates for the profit of owners and speculators rather than for the welfare of human beings.

And there's the seat of the trouble with social conditions today. To apply the remedy the Socialistic measure of public ownership of capital will have to be applied. It's a radical remedy but the only one. Those who turn away from Socialism should stop crying about low wages and other evils which are the natural product of capitalism.

Waste

How great the waste of effort in human activities, through competition where there might be co-operation, and through inefficiencies of all kinds, we can only surmise, Stuart Chase places it at fifty per cent.

The removal of these disharmonies in human purposes, the establishment of better schedules of distribution of human effort, is a practical problem clearly more important in essence than the mere improvement of those means which can serve, as occasion arises, impartially either to build up or to destroy.—Alfred J. Lotka, in the Outlook and Independent.

Capitalism

What else is our present business system except a gigantic skin-game whereby the strong prey upon the weak, the selfish fatten upon the unselfish, the greedy devours the generous, the cruel stifles the humane and the just.

To talk of the "survival of the fittest" under such a system is the sheerest folly. It does not happen.—Humanity.

Municipal Ownership Makes Good In California

According to the reports filed with the State Auditor at Sacramento, the municipally owned water, gas and electric light plants in California made a total net profit of \$9,937,790 last year. This it is stated was the highest on record.

California has 150 municipally owned and operated waterworks plants, 23 municipal electric light plants, and 5 city-owned gas plants.

The Young Man's Lament

BY A. E. HOUSMAN

When first my way to fair I took
Few pence in purse had I,
And long I used to stand and look
At things I could not buy.

Now times are altered; if I care
To buy a thing, I can;
The pence are here and here's the fair,
But where's the lost young man?

—To think that two and two are four
And neither five nor three
The heart of man has long been sore
And long 'tis like to be.

DISPEL IGNORANCE.

No wrong can live long if we all discuss it.
Tyranny is safe while it rests on ignorance.

George R. Kirkpatrick

THE LINEUP.

Wisdom is knowing what to do next, skill
is knowing how to do it, and virtue is doing
it.—David Starr Jordan.

WORK AND SAVE

BY ADAM COALDIGGER

Maybe it's the heat. It's said folks ing Bee is a company of Prussian go crazy by heat. I believe it. On the other hand, it may not be the heat at all that's pushing me toward the bug-house but the so-called economic order in which we are living or dying.

Anyway, something is radically wrong. From all sides come the c., too much. Farmers complain of too much corn, cotton, cabbage and cucumbers. Fruit raisers wail about too much grapefruit, apples, oranges and prunes. Manufacturers produce in such super-abundance that they use up the profit on 90 per cent of their output to sell the last 10 per cent of their output.

In order to produce things as cheap as possible, they must be produced in ungodly large quantities.

Mass production decreases the cost of things. But mass production by increasing competition also increases the selling cost of things. So what is saved at the production end is frequently wasted at the selling end, while the customer pays as much as ever for the product.

In the furtherance of cheap and mass production, wages are cut to the bone. Speed is increased to the very limit of human endurance. Women and children are drafted into industry. Costly equipment is junked before it is installed, to save on overheads, plants work day and night. Shoes made in St. Louis, Mo., are sold in Haverhill, Mass. Shoes made in Haverhill are sold in St. Louis. Car loads of the same commodities are sent north, south, east, west, meeting, crossing, circling about, zig-zagging until the cost of haulage exceeds the cost of production.

Did Nicaragua ever invade our country and kill our people? Was our navy ever used for defense against Haiti? Or did it invade Haiti and kill Haitian people?

Did Nicaragua ever invade our country and kill our people so that our navy had to defend us from it?

Did our navy invade Nicaragua and kill Nicaraguan citizens?

Did the Philippines ever invade the United States and kill our people, or did we invade the Philippines and kill their people?

Did China ever invade America, or did America invade China?

Did Russia ever invade America or did America invade Russia?

Did Germany invade America or did America invade Germany?

Answer these questions and then decide whether armaments, naval and otherwise, are intended for defense or for aggression.

Certainly armaments are not the bottom causes of war, but they are superficial incitements to war. Two men might get into a fight if they were unarmed, but they would be more likely to have trouble if they were armed. So with nations. It is therefore worth while to seek disarmament, even though we know that the economic causes of war will not thereby be removed. — Milwaukee Leader.

Call this economic order if you want to, but if there is anything orderly about it, then a Texas Lynch-

School Days in Dreams and Otherwise

SEARCHLIGHT

BY DONALD J. LOTRICH

PRESTIGE and GOOD WILL are two essentials of any successful undertaking. To acquire prestige an organization, business or otherwise must produce "the goods".

It must show the quality of merchandise and words. It is the most difficult of all the stepping stones to acquire, for it is so easily over-done or undertaken. People must believe in themselves and their products. They must be reasonable beyond any doubt, and appealing too. When you go to a store to purchase any item of necessity you generally have a fixed mind as to its quality and its price. You readily depict a high class store from a lower one. The moment the clerk begins to tell you of the superiority and better qualities, than his fellowman across the way your mind is alert will rebel, even if you have no interest in the man across the way.

The trick is to get your confidence without mentioning the man across the way. Upon the merit of the merchandise and not the demerit of the others'. If you buy and the quality proves worthy of the amount expended, you are satisfied. If not such, a dealer loses your good will.

Corporations throughout the world value the good will of their patrons in millions of dollars. They go for out of the way to keep your good will, because your will means their living.

However, there are people in this world who ignore Prestige and Good Will and because they don't succeed put the blame on the man across the way whom the failed man has been attacking right along.

It is the same in every walk of life. I can go out and sell you a house and lot of quality. Others envious of the quality and success will knowingly or otherwise influence you that it was a bum buy. Sooner or later such individuals, however, lose their prestige, for Abraham Lincoln said,

"You can fool some of the people all of the time, all of the people some of the time, but you cannot fool all of the people all of the time." Knowing that their failure is certain they always manage to put the blame on the shoulders of the other fellow. One who tries and works hard will never have to do that. In his attempt he must gain prestige and good will. How we wish more of our people would learn that.

The Illinois Socialist Organization are picnicking Sunday, August 25th at White City, Chicago. Their purpose is to enliven our Comrades and entice them to contribute to the \$50,000 organization fund, a call for which has been Nation-wide, sent out by the National Organization of the party. Indications point to a good attendance. It is hoped that many of our Comrades will attend. White City is known throughout Chicago as a good amusement place, for it has facilities to accommodate big

crowds, and the concessions for pleasure seekers have been secured. Tickets are only 25 cents.

Our Milwaukee Comrades participated in a monstrous memorial manifestation Sunday, Aug. 10th. Over 50,000 people were present. What has been said about Victor L. Berger, who was laid to rest the day previous, was eloquently told at this memorial. Great men couldn't say too much of our dear lost Comrade. What is most remarkable, the entire gathering pledged to carry on the work, where Victor Berger left off. It speaks well for our movement, and while the loss of our faithful Comrade was a blow which will never be forgotten, the attendance testified to the courage and good work of our deceased Comrade.

New York City too, held a splendid picnic, but a short few days ago. With the strikes and lock-outs in the lime-light now, what more befitting ways can the workers express their solidarity than outings and gatherings in this type? Yes, there is a revival on the way. Get into the sweep before it passes you up.

Boston, Boston, that great old city of, by and for the workers. Do you yet remember Sacco and Vanzetti? Judge Thayer and Governor Fuller? Well you should. What happened to these two innocent men (Sacco and Vanzetti) is liable to be repeated. Let it should be, they curtailed any memorial meeting for the innocent victims. But they can't stop them all. The meeting was transferred to New York City, because halls and meeting places have absolutely been barred and refused to the Boston Sympathizers.

Socialist Clubs and the Educational members of the J. S. F. in Western Pennsylvania have united for a combined conference, picnic and concert on Sunday, Aug. 25th at Sygan, Pa. A varied program with special features is promised. The committee hopes for a good gathering. Our friends have been asked to be on hand.

WHY I AM A SOCIALIST

By Norman Thomas.

There is no such break between systems as between courses at dinner. Capitalism, however, looks definitely to the preservation of private property and private profit. As such, it may be called a system. It is better than feudalism, but that's all that can be said.

I am a Socialist because:

1. It is only intelligent in a world of machinery to use this power collectively if we would not perish. When man went in for machinery he went in for collectivism.

2. Modern civilization faces the possibility of abolishing poverty. The standing indictment of the capitalistic system is that with these tremendous resources at its command, it had not done so.

3. The price of relative independence of nature is inter-dependence upon one another.

4. The land problem has not been solved. Titles are not based on rights and uses, but upon legalistic points of view. As Lloyd George once said: "We trace a title on land back to the man who stole it."

5. We need adequate social planning to eliminate waste. It is only as we plan to eliminate waste and to get rid of poverty that we have any chance to get rid of war. How can we expect to manage a system based on the law of the jungle.

6. I believe in liberty. There is no automatic solution to our problems, but we cannot work them out with no power in the hands of the few. The most striking fact about the United States is that there are so few men in it.

7. The roots of war are inherent in the present system. The evils of economic imperialism represent a marriage between capitalism and nationalism.

SARCASM SUPREME.

Postoffice Girl (to her assembled friends)—"The evening cloak was a redingote design in gorgeous lame brocade with fox fur and wide godiva sleeves."

Long-Suffering Customer—"I wonder if you could provide me with a neat brown stamp with a dinky perforated hem, the tout ensemble delicately treated on the reverse with gum arabic? Something about three ha' pence."—London Answers.

"Many divorces are due to the fact that people see too much of one another." Still, one must dress in style.

Don't Be a Goat

BY JAMES ONEAL

Some person should write a book on the theme, Who's the Goat, concluding with the evidence to show that the workingman is that animal. He is like the cartoon which the farmers displayed in their radical days in the eighties.

Eight men were displayed, each dressed for this occupation with an appropriate text to accompany each portrait. Seven of the portraits and inscriptions were as follows: Preacher, I pray for all. Commercial Man, I trade for all. Lawyer, I plead for all. Lawmaker, I legislate for all. Physician, I prescribe for all. Railroad Magnate, I carry for all. General, I fight for all.

In the center of the circle made by these seven men was a brawny man, shirt sleeves rolled up, a spade in hand, and evidently a farmer. "I pay for all" is the inscription dedicated to him.

The cartoon may have been poor art but it was good economics. The farmer was conscious of the fact that he is the goat and he tried to express that fact in politics. He is still at it because he has as little power in government as he had 40 years ago.

But what provoked this trend of thought is the attitude of many pompous gentlemen who oppose the old age pension for workers in industry. Over and over again they are saying that such security in old age will make the worker lazy. He will also lose his sense of independence. Don't spoil the workman with a pension. Leave him the freeman that he is.

Many cities have some sort of a pension system for public employees, especially for firemen and policemen. Many city officials receive a retirement allowance which is similar to an old age pension. Nobody thinks of raising a warning hand against destroying the independence of these employees and officials. On the contrary, it is generally accepted as a good civic policy. Soldiers and their wives receive pensions and this type of pension is equally immune from criticism.

But here is Bill Jones who has grown old in the service of mankind. He is wearing out in some industry. Possibly he has not passed the age of 50 and the corporation has established the dead line at the age of 40 or 45. He is a veteran of industry and the shadows begin to gather in the last decades of his life. Men like Bill may think that he is entitled to an old age pension and the agitation begins.

Then our happy gentleman who knows the source of his dinners struts to the front and declares that it would ruin Bill to be treated as soldiers and their widows are treated, as firemen, policemen and many city officials are treated. Bill would lose his independence. Bill is fast losing his youth and the older he gets the less chance does he have of finding a job. But never mind. The fat gentleman is only interested in Bill's independence. If Bill starves because he cannot eat this independence, the fat one will never worry.

So Bill is the goat. For some reason he is always the goat. One reason is that enough of his class do not reason to put an end to his status as a goat. He and his fellows can march into the seats of political power and put an end to all the stupid chatter about his independence. The states that have no old age pensions will have them mighty quick when Bill and his class act. Therefore, don't be a goat.

Good News--But!

According to the mechanical division of the American Railroad Association, a pound of coal never went so far as it does now. While traffic increased and the total number of locomotives decreased, the railroads used 33,000,000 less tons of coal in 1928 than they did in 1920.

Labor, the able edited organ of the railway unions, commenting on the above, replies:

"In one way this is good, but what provision has been made for the rail workers thus thrown out of jobs, or those other rail workers whose labor and difficulties have been increased well nigh to the breaking point by the demands of the new style of railroading?"

Yes, and what about the coal miners displaced by the saving of 33,000,000 tons, just about one-half of the total annual output of the Illinois mines.

"Oh," someone is sure to reply, "They will find work in other industries."

Other industries, Rats! The displacement of workers by labor-saving devices, improved methods and other savings is just as great in other industries as in the transportation and mining industries. We admit there was a time when new industries, notable among them, the automobile industry, which alone created some few million new jobs since 1920, absorbed most of the workers displaced by labor saving devices and improved processes of production. But these days are passed.

Until very recently, exact data concerning the steady growth of unemployment was lacking. But now comes the National Bureau of Economic Research and in a careful survey under the direction of no less a personage than President Hoover himself and settles the question as follows.

New Job Seekers, 1920-27 5,150,000
New Opportunities Opened 4,500,000

Not Shrinkage in Jobs 650,000

So to the old army of unemployed, which, like the poor, "is with us always," for our economic system does not function without a reserve army of labor, is added the new army of unemployed workers displaced by industrial evolution and for whose problem industry has neither care nor solution.

National old age pensions for all workers above the age of 50—a national child labor law reducing the number of immature workers—the five-day week and the six-hour day, all these measures would have a salutary effect on unemployment. But as no ruling class has ever voluntarily relinquished any of its powers, prerogatives, and privileges, and labor is too much occupied with flivvers, radios and comic strips to give serious thought either to politics or economics, these measures will remain pious wishes for some time to come. — The Illinois Miner.

New definition in big business circles. A man is truthful if long and patient effort can pry the truth out of him.